

Verwachting tot 2030: cellentekort wordt (nog) groter Wachten met maatregelen verergert problematiek

Druk op gevangeniswezen stijgt naar verwachting komende jaren

Gevangenis en cellencomplexen op politiebureaus hebben nu al **geen plek meer** voor nieuwe arrestanten of veroordeelde personen. Als het huidige straffen- en gevangenisbeleid niet verandert, zal de **druk op het gevangeniswezen** tot en met 2030 naar verwachting **jaarlijks met 1% toenemen**. Op dit moment is de **celcapaciteit al niet toereikend**. Met de verwachte toename van de capaciteitsbehoefte zal het **huidige probleem** alleen maar **groter** worden.

Jaarlijks verwachte mutatie capaciteitsbehoefte t/m 2030 (selectie)

Politie	Geregistreerde verdachten	+0,6%
Openbaar Ministerie	Instroom rechtbankzaken	+0,5%
Zittende Magistratuur	Vrijheidsstraffen volwassenen	+0,7%
Dienst Justitiële Inrichtingen	Capaciteitsbehoefte gevangeniswezen	+0,9%

Bron: Capaciteitsbehoefte Justitiële Ketens t/m 2030 — beleidsneutrale ramingen (2025). WODC.

Meeste vrijheidsstraffen zijn kort en niet effectiever dan andere straffen

De helft van alle opgelegde vrijheidsstraffen duurt korter dan een maand, en 70% van alle vrijheidsstraffen is korter dan drie maanden. Maar, korte vrijheidsstraffen zijn niet of nauwelijks effectiever dan andere straffen:

- Er is een **evengrote of juist grotere kans op recidive** vergeleken met boetes, taakstraffen of voorwaardelijke straffen.
- Er lijkt **geen of maar klein beetje meer afschrikwekkend effect** te zijn vergeleken met andere straffen.
- Iets langer durende, niet-vrijheidsbenemende straffen worden **als even zwaar ervaren**.

Bronnen: Korte vrijheidsstraffen (2023). WODC.
Criminaliteit en Rechtshandaving 2023 (2024; tabel B5.9). WODC.

Kortetermijnoplossingen leveren weinig op, duurzame maatregelen duren lang

Criminaliteit is niet constant: er zijn periodes van (sterke) toename en periodes van (sterke) afname. Hierop inspelen is ingewikkeld. (Redelijk) snel in te voeren maatregelen, zoals **meer personen op één cel** of personen **voor het einde van hun straf naar huis sturen**, leveren mogelijk niet genoeg op en kennen ook nadelen. Langetermijnoplossingen, zoals het **bijbouwen van gevangenissen** en zoeken naar **extra personeel**, kosten meer tijd (dan dat er mogelijk is).

Wachten maakt het probleem groter, overweeg flexibel strafbeleid

Zonder beleidsveranderingen neemt naar verwachting de druk op het gevangeniswezen alleen maar verder toe. Een **flexibel strafbeleid** zou kunnen bijdragen aan het verminderen van de capaciteitsdruk. Dat betekent het ook inzetten van andere soort straffen (waar toepasselijk), zoals taakstraffen of voorwaardelijke vrijheidsstraffen. Deze straffen zijn minstens zo effectief, maar er zijn geen cellen voor nodig.